

STORTINGET

Representantforslag 210 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Erlend Larsen, Trond Helleland, Charlotte Spurkeland og Erlend Svardal Bøe

Dokument 8:210 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Larsen, Trond Helleland, Charlotte Spurkeland og Erlend Svardal Bøe om godkjenning av behandlersete i ambulanse

Til Stortinget

Bakgrunn

I sykekupeen til ambulanser er det plassert tre seter: et ledsagersete, en ekstra sitteplass og et behandlersete, i tillegg til en bære. Båren er å regne som sitteplass i ambulansen. Det stilles krav til test av alle godkjente sitteplasser i kjøretøy, også i ambulanser. Sitteplassene skal blant annet tåle en belastning på 10 g i alle retninger, slik at både pasient og ambulansepersonell er sikret ved kollisjon eller dersom en ambulanse ruller rundt. Dette er regulert av blant annet Norsk Standard EN-1789 for godkjenning av ambulanser.

I 2019 utlyste Sykehusinnkjøp HF en åpen anbudskonkurranse for kjøp av nye ambulanser for levering de neste seks årene. I anbudet videreførte Sykehusinnkjøp HF en praksis fra kjøretøyforskriften § 18-1 nr. 4 bokstav d, hvor det bla står:

«I bærerom i ambulansebil tillates ikke sitteinretning foran bære som registrert sitteplass.»

Behandlersetet er plassert foran bære. Etter forskriften å dømme skal ikke behandlersetet brukes som sitteplass når ambulansen er i bevegelse. Som følge av dette har ikke Sykehusinnkjøp HF stilt krav om at behandler-

setet er testet og godkjent for å tåle en belastning på 10 g, slik kravet er for de tre øvrige sitteplassene.

Samtidig som det ikke stilles krav om at behandlersetet skal tåle en kollisjon, stilles det krav om at behandlersetet har påmontert sikkerhetsbelte. Sykehusinnkjøp HF begrunner behovet for sikkerhetsbelter med at det kan være aktuelt for ambulansepersonellet å bruke behandlersetet som

«sitteplass i situasjoner hvor det er strengt nødvendig å behandle pasienten under transport» (brev av 6. desember 2021).

Sykehusinnkjøp HF henviser til at nødretten skal gjelde for et utrykningskjøretøy som er utviklet for å ha sitt daglige virke i nødsituasjoner. Det er altså ambulansepersonalet som skal vurdere om

«det er absolutt nødvendig å behandle pasienter under transport» (sitat fra leserinnlegg skrevet av Sykehusinnkjøp HF og Prosjektgruppa i Tønsbergs Blad den 16. September 2021).

Sykehusinnkjøp HF legger et stort ansvar på ambulansepersonellet når de må vurdere sin egen risiko ved å benytte behandlersetet opp mot behovet for å gi pasienten nødvendig behandling.

I brev av 19. november 2021 skriver saksbehandler i Statens vegvesen at det vil

«fremstå noe merkelig om man under bruk av ambulanse, som jo nettopp skal være innrettet for å redde liv eller helse, må påberope nødrett for å bruke den på en måte som søker å oppnå dette».

Et sete som ikke er godkjent for bruk under transport, burde merkes med skilt om at setet ikke er godkjent for bruk når ambulansen er i bevegelse. Ingen am-

bulanser er merket med en slik advarsel, noe som innebærer en stor risiko for sikkerheten til ambulanspersonell. En tydelig merking av at behandleretet ikke er godkjent for bruk under transport, ville sikret at samtlige helsepersonell som har behov for å følge en pasient, er kjent med at setet kun er ment brukt når ambulansen står i ro. De påmonterte sikkerhetsbeltene indikerer at det er lov å bruke setet.

Problemet med at Sykehusinnkjøp HF henviser til unntaksbestemmelsene i kjøretøysforskriften § 18-1, er at forskriften ikke er gyldig for kjøretøy som er registrert etter den 14. september 2012. For kjøretøy som er registrert etter denne datoen er det bilforskriften som gjelder.

Dette bekrefter Helsedirektoratet i publikasjonen «Krav til godkjenning og bruk av ambulanser og andre helse relaterte kjøretøyer i de akuttmedisinske tjenestene» fra november 2015. Der skriver Helsedirektoratet blant annet:

«Typegodkjenning og registrering av ambulanser tilligger Statens vegvesen etter forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil (FOR 2012-07-05 nr. 817).»

Denne forskriften kalles også for bilforskriften.

I kjøretøysforskriften var ikke setet foran baren regnet som en registrert sitteplass ment for bruk under transport. Dette var en unntaksbestemmelse som ikke ble videreført da bilforskriften erstattet kjøretøysforskriften i 2012. I dag er kravet at alle sitteplasser som skal brukes under transport, skal være kollisjonstestet og godkjente.

En ting som åpenbart skaper forvirring, er at det i bilforskriften § 9 står:

«Ambulanser kan også enkeltgodkjennes etter kjøretøysforskriften § 8-7 og § 6-3 nr. 3.»

Her henviser altså bilforskriften til to paragrafer i en forskrift som ikke lenger er gyldig. Det kan være at en endring i lovteksten ville skapt nødvendig entydighet.

Ingen av de to paragrafene omhandler behandleretet. § 8-7 understreker at ambulanser skal tilfredsstille kravene i EN-1789. § 6-3 nr. 3 omhandler unntak for utslippskrav.

Slik forslagsstillerne oppfatter det, krever Norsk Standard NS-EN 1789:2007 at samtlige seter som skal brukes i ambulanser, skal være kollisjonstestet, også kalt dynamisk test, og godkjent for bruk. Under punkt 4.5.9 står det blant annet:

«All persons and items e.g. medical devices, equipment and objects normally carried on the road ambulance shall be restrained, installed or stowed to prevent them becoming a projectile when subject to accelerations/decelerations of 10 g in the forward, rearward, left, right and vertical directions.»

Etter hva forslagsstillerne forstår, er det ledsageret ambulanspersonellet bruker til vanlig. Det fremstår likevel åpenbart at også behandleretet skal brukes til å behandle pasienter. Behandleretet er det eneste setet hvor helsepersonell kan behandle pasienter med alvorlige hodeskader. Anbudsdokumentene beskriver at sikkerhetsbeltet for behandleretet skal være langt nok til at man når pasientens hode, noe som viser at innkjøper planlegger med at setet skal brukes under transport.

Ambulanser bemannes ikke bare av ambulanspersonell. Fra tid til annen er sykepleiere eller leger med under transport. Av hensyn til helsepersonellens sikkerhet bør det stilles de samme kravene til dette setet som de øvrige sitte plassene i ambulansen. Frem til setene innehar nødvendig godkjenning, bør setene merkes med at de ikke er godkjent for bruk under transport, for å unngå misforståelser.

Ambulanser er overrepresentert i ulykker med utrykningskjøretøy. I Trafikksikkerhåndboken utgitt av Transportøkonomisk institutt står det:

«Blant skadde/drepte i utrykningskjøretøy er de fleste fører eller passasjer i ambulanser (54% av alle skadde/drepte i utrykningskjøretøy), fulgt av politibil (35%) og brannbil (11%). Fordelingen på typer utrykningskjøretøy kan trolig i hovedsak forklares med at det kjøres mer med ambulanse og politibil enn med brannbiler; tallene sier ingenting om ulykkesrisikoen.»

Den samme boken sier:

«Antall ulykker med utrykningskjøretøy under utrykning i Norge i årene 2005-2017 har i gjennomsnitt vært 13,1 per år og i disse har 22,8 personer blitt skadd eller drept per år.»

Ulykkestallene underbygger betydningen av at ambulanspersonell sikres og at:

«Kombinasjonen av chassis og ambulanspåbygg skal gi et kjøretøy hvor sikkerheten for alle skal ha høyeste prioritet»,

slik det står i kravspesifikasjonene til anbudskonkurransen av 1. juli 2019.

Nye ambulanser skal godkjennes etter bilforskriften og Norsk Standard for ambulanser og ambulanseutstyr. Det fremkommer tydelig i EN-1789 at samtlige sitteplasser i kjøretøyene skal være testet og godkjent for bruk etter europeiske standarder, noe som blant annet innebærer en dynamisk test for å sikre at de tåler påkjenninger en ambulanse kan utsettes for ved en ulykke. Siden Sykehusinnkjøp HF ikke stiller dette kravet, er det åpenbart at behandlersetene i ambulanser som blir innkjøpt etter anbudet fra 2019 (80–100 ambulanser pr. år i seks år), ikke er godkjent for bruk når ambulansene er i bevegelse.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen gjennomgå regelverket for godkjenning av ambulanser og sikre at det er entydig.
2. Stortinget ber regjeringen gjennomgå rammeavtalen for leveranse av ambulanserbiler og sørge for at kjøretøyene leveres i henhold til bilforskriften og Norsk Standard for ambulanser og ambulanseutstyr, slik at sikkerheten til ambulanspersonellet blir ivaretatt.
3. Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre krav om skilting av seter som ikke er godkjent for transport.
4. Stortinget ber regjeringen vurdere å stille krav om at behandlerseter i ambulanser er testet og godkjent for transport.

7. april 2022

Erlend Larsen

Trond Helleland

Charlotte Spurkeland

Erlend Svardal Bøe

